

Finansklagenemnda Skade

Avgjørelse FinKN-2020-528

3.7.2020

If Skadeforsikring NUF

Verdisaker

Rolex-klokke ervervet ved ulovlig pokerspill – ulovlig interesse?

Sikrede tegnet verdiforsikring på en Rolex-klokke som han vant under en pokerturnering sommeren 2019. Som dokumentasjon på sitt eierskap til klokken fremla sikrede en forsikringstakst, samt en bekreftelse på at klokken hadde vært til service hos en urmaker. Ifølge sikrede hadde pokerturneringen foregått i en privat leilighet etter en kveld på byen. Det var uklart for sikrede hvem som arrangerte turneringen, hvilke personer som deltok og hvem som opprinnelig eide klokken. Selskapet avsto sikredes krav om erstatning for tap av klokken fordi den ikke utgjorde en rettmessig interesse. Saken reiser spørsmål om forsikringsavtalen kan anses ugyldig fordi klokken er ervervet under ulovlig pokerspill, gjør klokken til en ulovlig interesse. Nemnda kom til at momentene samlet tilsa at klokken utgjorde en ulovlig interesse på sikredes hånd, og at forsikringsavtalen derfor er ugyldig etter NL 5-1-2.

ANTATT ØKONOMISK OMFANG: kr 110 000

Saksfremstilling

Saken gjelder krav om dekning for tap av klokke og spørsmålet om det foreligger ulovlig interesse.

Sikrede kontaktet selskapet for forsikring av en Rolex klokke 21.11.19 og opplyste under samtalen at han ikke hadde kjøpt klokken selv, men hadde en forsikringstakst datert 15.11.19 og en servicebekreftelse fra en urmaker.

Sikrede tegnet verdiforsikring på Rolex-klokken 23.11.19.

Sikrede meldte 5.1.20 om tap av klokken under en joggetur samme dag.

Selskapet svarte sikrede i brev av 6.1.20:

Jeg viser til hyggelig telefonsamtale, der du meldte en skadesak til oss - tapt klokke. I henhold til opplysninger fikk du klokka i gave, og har ikke kvittering. Vi ber om å få oppgitt når du fikk denne, og hvor gammel klokka er. Videre ønsker vi tilsendt kopi av det du har av dokumentasjon på klokka.

I e-post av 10.1.20 etterspurte selskapet ytterligere informasjon om klokken.

Som vi har opplyst om, skal vi i disse sakene ha esken som klokka ble oppbevart i, samt garantibevis, og da du ikke har dette trenger vi flere opplysninger fra deg. I henhold til telefon 08.01.2020 fikk du klokka i en pokerturnering i fjor sommer, og vi ber om en bekreftelse fra de som arrangerte denne, samt hva slags turnering dette var. I tillegg ber vi om bilde av klokka dersom du har dette.

I en e-post til selskapet samme dag bekreftet sikrede at han vant klokken under en pokerturnering i en privat leilighet i Oslo, men han visste ikke hvem som arrangerte den. Han vedla et bilde av klokken.

Selskapet anmodet i senere e-poster informasjon om navn på de personene som deltok på pokerturneringen, herunder hvem som opprinnelig var eier av klokken. Sikrede forklarte at han

hadde møtt disse personene på et utested, og de hadde senere dratt hjem til én av personene for å spille poker. Han visste derfor ikke hvem personene var og hadde heller ikke hatt kontakt med dem i etterkant.

Selskapet avsto kravet i brev av 22.1.20. Som begrunnelse ble det opprinnelig vist til at sikrede ikke hadde sannsynliggjort eierskapet til klokken eller dens identitet i henhold til dokumentasjonsplikten i vilkårene pkt. 6.3.

Sikrede klaget avgjørelsen inn for selskapets kundeombud 28.1.20.

Kundeombudet vurderte saken på nytt 19.2.20, men fastholdt avslaget med samme begrunnelse som tidligere.

Sikrede krever dekning for tapet av klokken og avviser at det dreier seg om en ulovlig interesse.

Selskapet avviser ansvar og anfører at forsikringen er ugyldig fordi den sikrede interessen er ulovlig. Karakteren av det ulovlige forhold og likhetsbetraktninger (reelle hensyn) tilsier at det ulovlige forhold klart ikke bare kan anses som et "ulovlig anstrøk". Gevinsten, en Rolex-klokke til en verdi av ca. kr 110 000, bidrar til å underbygge graden av ulovlighet. Det aktuelle pokerspillet utgjorde et betydelig brudd på lotteriloven samt forskrift til denne, og ligger i kjernen av det lovgiver bevisst har ønsket å motvirke med den strenge reguleringen av pengespill. Av samme grunn bør betalingsformidlingsforbudet som gjelder for banker tas inn i vurderingen av om forholdet utgjør en ulovlig interesse.

Selskapet anfører også at erstatning for klokken vil være i strid med forbudet mot hvitvasking etter strl. § 337.

Finansklagenemnda Skades begrunnelse

Spørsmålet er om avtalen er ugyldig fordi det dreier seg om forsikring av ulovlig interesse.

Selskapet anfører at forsikringsavtalen er ugyldig fordi klokken representerte en ulovlig interesse da forsikringen ble tegnet fordi den var ervervet ved ulovlig pokerspill.

Regelen om ugyldighet ved forsikring av ulovlig interesse har i dag hjemmel i NL 5-1-2, jf. NOU 1987:24 s. 111-112, Rt. 2006 s. 328 og bl.a. FinKN-2012-601. Den aktuelle interessen her er sikredes økonomiske eierinteresse i klokken. Spørsmålet om det foreligger en ulovlig interesse må avgjøres på bakgrunn av en konkret vurdering hvor de relevante momentene er graden av ulovlighet, forbindelsen mellom det ulovlige forholdet og den sikrede interesse, sammenhengen mellom det ulovlige forholdet og skaden, samt sikredes kunnskap om det ulovlige forholdet, jf. bl.a. NOU 1987:24 s. 111-112 og FinKN-2012-601.

Nemnda ser først på graden av ulovlighet. I Rt. 2006 s. 328 kom Høyesterett til at sikredes økonomiske interesse i en bil som var ervervet ved overtredelse av strl. 1902 § 317 om heleri var ulovlig og uttalte om sikredes kjøp av bilen at det dreide seg om et "relativt alvorlig og klart samfunnsskadelig forhold av en type som de lovgivende og rettshåndhevende myndigheter i de senere år har satt mye inn på å bekjempe" (avsnitt 42). I RG 2005 s. 29 (Borgarting) kjøpte forsikringstaker en engelsk sportsbil i Luxembourg. Retten fant at han burde skjønt at han kjøpte tyvegods, og at eieren manglet rett til bilen etter godtroloven § 1 nr. 2. Lagmannsretten fant at den sikrede interesse ikke var lovlig. For øvrig har man i rettspraksis og nemndspraksis lagt til grunn at det forelå ulovlig interesse ved forsikring av et parti falske Levis-bukser (LB-2003-9908), en bil som var gjenoppbygget ved å skifte chassisnummeret, som evt. måtte bedømmes som dokumentfalsk etter strl. 1902 § 182 (RG 1988 s. 1035 (Tromsø byrett)), og en motorsykkel

unndratt fra et konkursbo i strid med strl. 1902 § 281 (FKN-2010-209). Felles for disse avgjørelsene er at det dreier seg om brudd på den alminnelige straffeloven.

I situasjoner hvor sikrede har importert gjenstander til Norge uten å betale toll/moms, har nemnda derimot konkludert med at det ikke dreide seg om ulovlig interesse, jf. FinKN-2016-494, FinKN-2015-334 og FinKN-2014-061.

Det dreier seg i dette tilfelle om pokerspill med en gevinst på kr 110 000. Ifølge lotteriloven § 5 annet ledd c) er det lovlig med pokerspill i vennelag med innsats opp til kr 1 000 og gevinst opp til kr 10 000. Annet pokerspill er registreringspliktig, og overtredelse av lovens regler straffes med bøter eller fengsel inntil ett år – ved grovt brudd fengsel inntil tre år. Pengespill er også regulert i straffeloven § 401, som sier at:

Med bot eller fengsel inntil 2 år straffes en skyldner som forsettlig eller grovt uaktsomt påfører fordringshaverne betydelig tap ved

- a) pengespill eller annen risikopreget aktivitet

Pokerspill er pengespill og bestemmelsen medfører at det er straffbart å påføre noen et "betydelig" tap ved slikt spill. Strafferammen i bestemmelsen er den samme som for heleri, jf. Rt. 2006 s. 328. I denne dommen viser retten til at det dreide seg om et "relativt alvorlig og klart samfunnsskadelig forhold av en type som de lovgivende og rettshåndhevende myndigheter i de senere år har satt mye inn på å bekjempe" (avsnitt 42). Nemnda mener dette kan sammenlignes med den strenge reguleringen av pengespill i Norge, hvor et sentralt hensyn er å motvirke hvitvasking og kriminell adferd, jf. Prop. 6 L (2014-2015) avsn. 3.4.1. Nemnda mener derfor at graden av ulovlighet tilsier at interessen i dette tilfellet er ulovlig.

Det neste momentet er forbindelsen mellom det ulovlige forholdet og interessen. Klokken er ikke ulovlig i seg selv. Dette er i samsvar med situasjonen i avgjørelsene ovenfor hvor sikrede har fått besittelsen av gjenstanden gjennom heleri, brudd på godtroloven eller regler om kreditorvern. Den relevante forbindelsen er derfor at sikredes økonomiske interesse i gjenstanden er etablert gjennom det ulovlige forholdet. Forskjellen mellom disse sakene og erverv ved pokerspill er derimot at rette eier ved heleri kan ta tingen tilbake, mens tidligere eier av klokken frivillig har gitt den fra seg som gevinst i et ulovlig spill. Det avgjørende må likevel være sikredes straffbare handling, ikke om tidligere eier også begikk en straffbare handling. Ifølge strl. § 67 skal utbytte av en straffbar handling inndras, og dette vil også gjelde en gevinst ervervet ved ulovlig pokerspill. Det tredje momentet er sammenhengen mellom det ulovlige forhold og skaden. Det er sammenheng mellom det ulovlige ervervet og tyveriet i den forstand at dersom sikrede ikke hadde ervervet klokken, ville den heller ikke vært utsatt for tap, men det forhold at klokken var ervervet ulovlig øket ikke risikoen for tap i forhold til en lovlig ervervet klokke. Nemnda peker for øvrig på at det i de sakene hvor man i rettspraksis hittil har anvendt reglene om ulovlig interesse i tingskadeforsikring ikke er sammenheng mellom det ulovlige forhold og skaden.

Det siste momentet er sikredes subjektive forhold. Sikrede har erkjent at klokken er ervervet i pokerspill, og deltagelse i privat pengespill med høy gevinst fremstår i utgangspunktet som en forsettlig handling i strid med straffereglene både i lotteriloven og straffeloven.

Nemnda mener etter dette at momentene samlet tilsier at klokken utgjør en ulovlig interesse på sikredes hånd, og at forsikringsavtalen derfor er ugyldig etter NL 5-1-2.

Avgjørelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Skades konklusjon

Selskapet gis medhold.

Ved behandlingen deltok Trine-Lise Wilhelmsen (leder), Trine Vøien (selskapsrepresentant) og Gyrid Giæver (forbrukerrepresentant).